

رهئىسى و كىشە كەلەكەبووهكانى

سياستى ناوخۇيى!

13-11-2021

نۇوسمەرەكان

ناوخۇدى لېكۆلىنەوهى روودداو

كورتە : سەدەمین رۆزى دەستپىّىكىرىنى سەرۆك كۆمارىي ئىبراھىم رهئىسى تەنبا چەند رۆزىكى نەماوه، دەولەتىك كە چاوه رواندەكرا پاش يەكپارچەبۇونى دەسەلات لە دەستى بنازۇخوارازاندا بتوانىت كىشەكان چارەسەر بکات يان لانىكەم دايابىھەزىنېت، بەلام لەم ماوهىيەدا كىشە و ناتەبایيەكانى ناوخۇي ئىرمان نەك تەنبا چارەسەر و كەم نەبۇونەتەوە، بەلكو بە پىچەوانەوه،

کاردو بینهرا

سەدەمین رۆژى دەستپېكىرىدىنى سەرۆك كۆمارىي ئىبراھىم رەئىسى تەنبا چەند رۆزىكى نەماوه، دەولەتىك كە چاوهرۇاندەكرا پاش يەكپاچەبۈونى دەسەلات لە دەستى بنازۇخوازاندا بتوانىت كىشەكان چارەسەر بىكەن يان لانىكەم دايابىزىنىت، بەلام لەم ماوهىدا كىشە و ناتەبایيەكانى ناوخۇي ئىران نەك تەنبا چارەسەر و كەم نەبۈونەتەوە، بەلكو بە پىچەوانەوە، لە هەندى بواردا قوولۇر بۈون. لەم يادداشتەدا گۈنگۈرىن ئالنگارىيە ناوخۇييەكانى دەولەتى رەئىسى لە بوارى سىاسەتدا تاوتۇرى دەتكىن.

قەيرانى بەشدارىكىرىن و شەرعىيەت

يەكىكى لە گۈنگۈرىن كىشە بەنەرەتتىيەكانى كۆمارى ئىسلاممىي ئىرلان لە سالانى راپردوودا، دابەزىنى بەرچاوى بەشدارىكىرىنى خەلکە لە هەلبۈزەرنە جياوازەكاندا. ئەم پرسە بوبوهەتە هوئى شەۋەدارىكىرى رادەي شەرعىيەت و كارىگەري دەسەلات لەنیو توپىزە جياوازەكانى كۆمەلگەدا و هەروەھا كەمكەرنەھەي مەتمانەي گىشتى لەلایك و سامانى كۆمەلگەتىي دەسەلات و دەولەت لەلایكى دىكە. يەكىكى لە سەرەكىتىرەن ئالنگارىيەكانى رەئىسى چارەسەر كەلەنە قوولۇي ئىوان نەتەوە و دەولەت (رۇيىم)، بابەتىك كە بە لەبەرچاۋەرتنى پىكھاتەي دەسەلاتدارىتى زالى ئىران، دامەزراوه جياواز و ھاۋاتەرېبەكان، چۆنەتى بەدەسەلات گەيشتنى رەئىسى لە هەلبۈزەرنىكى بىن رکابەردا و جىڭەي رەخنەدا، واپىدەجىت بە دۇزارى بتوانىت پىشىقەچۈن و راستكەرنەھە بەخۇيەوە بېبىنەت.

بىرۆكراسيي بەرين و ناكارامە

يەكىكى دىكە لە كىشە پىكھاتەيى و قورسەكانى دەولەت، بىرۆكراسيي بەرپلا، پېتىچۇو و ناكارامەيى ئىدارى و بەرپوھەرەتتى ئىرانە. ئەم بىرۆكراسييە هەر سال بەشىكى زۆر لە بودجەي ولات سەرف دەكتات. دەولەت لانىكەم ٨.٥ ملىون مۇوچەخۇرى ھەيە، ئەم رىپەيە لەكەل رېكخراو و دامەزراوه كانى سەر بە دىكەي دەسەلاتەكانى دەرھەوە دەولەت، دەگانە نزىكە ١٥ ملىون كەس. وھا بىرۆكراسييەكى بەرين و درېز بەشىكى زۆر لە كات و وزەي سەرۆك كۆمار و دەولەت داگىر و سەرقالى خۆي دەكتات. شىۋاازى هەلبۈزەرن و دانانى وھزىرەكان و بەرپوھەرەن لە سەن مانگى راپردوودا، كە كەمتر لەرپۇوي شىاۋى و پىسپۇرىيەوە بۈوه و زىاتر لە پەيوەندىي سىاسى و بەرەي و تەنانەت بەنەمالەبى سەرچاوهى گىرتووە، گرفتىكى دىكەيە كە بىن ھىوابى بۇ دۆزىنەوەدى چارەسەرى كىشە پىكھاتەيى و جىڭىرەكانى كۆمارى ئىسلامى قوولۇر كەردووھەتەوە.

بەرزبۇونەھە ئاستى چاوهرۇانى لە دەسەلاتى يەكىدەستىكراو

لە دوو سالى راپردوودا، سەرچاوهەكانى دەسەلات لە ئىراندا بە تەواووي بەكىدەست كراون. سەرەتا لە هەلبۈزەرنە پەرلەماندا (٢٠١٩) ئەنجۇومەنى پاراستنى ياسا بە رەتكەرنەھەي شەيىستەيى زۆربەي بەرپىزەر ناسراوهەكانى بەرەي رېفۇرمخواز و رەخنەگەر، بوارى بۇ سەركەوتنى بنازۇخوازان بە سەركەردا، ئىبراھىم رەئىسى مەتمەنە باقر قالىباف رەخساند و پاشتەر بە دووپاتكەرنەھەي ھەمان سىنارىۋە لە هەلبۈزەرن ئەمسالى (٢٠٢١) سەرۆكايەتى كۆماردا، ئىبراھىم رەئىسى لە هەلبۈزەرنىكى بىن رکابەر و ئەندازىيارىكراودا، كە تەنانەت خۇيىشى دانى بەنى مەلمانىيۇونى دانا، كەيشتە كورسىي سەرۆكايەتى كۆمار، لەلایكى دىكەوە، سەرۆكى نۇنى دەسەلاتى داد، يەكىكى دىكە لە بنازۇخوازان ناسراوهەكانى نزىك لە دەولەتە. رېكخراوه سەرپارىزىيەكانى وھك سوپاي پاسدارانىش، بەرددەۋام لەزىز فەرمان و سەركەردايەتى هىزىھ كۆنەپارىز و بنازۇخوازەكاندا بۈون. كۆي ئەمانە لەكەل پاساوى لايەنگارانى رەئىسى كە راياندەگەياند، يەكىدەستبۇونى دەسەلات رېكەي چارەسەرى كىشەكان و پىشكەوتنى ولاتە بۈونەتە ئەم بۈونەتە ئۆكارانە ئاۋەكە ئاستى چاوهرۇانى لە دەولەت ئىبراھىم رەئىسى بەرز بېتىھە، لەكاتىكدا كە وا دەردەكەھۆيت بارستايى و قورسايى كىشەكان بە رادەيەكە كە تەنانەت ئەگەر قەيرانى ئەتۆمى و كەمارۋەكانىش بىسپىنەوە، دەولەت ناتوانىت ھېننەدە لە بارى كىشە و گرفتەكان كەم بکاتەوە.

ئەنjam

كۆي كىشە باسکراوهەكانى سەرەوە، لە تەنیشت قەيرانە چاوهرۇانەكراو و كىتوبەكانى وھك؛ هىرلىشى ساپىلىرى بۇ سەر بەنزاينخانەكانى سەرانسەرى ئىران، واي دەرەدەخەن كە لە بوارى سىاسەتى ناوخۇيىدا، دەولەتى ئىبراھىم رەئىسى لەكەل كۆمەلگە ئىبراھىم چاوهرۇانكراو و چاوهرۇانەكراودا دەستەو يەخەيە. پەيوەستبۇونى سەرجەم كىشە ناوخۇييەكان بە ئارىشە ناوجەيىەكان و سىاسەتى دەرەوە، ئالۋۇزىنى قەيرانەكانى سىاسەتى ناوخۇيى بۇ ئىران زۆرتر كەردووھ و لە ئاكامدا دەبىت چاوهرۇان بىت و بىزانتى سەرۆك كۆمارى ھەنۇوكە ئىران كە

لە پالپىشىي تايىېتىي رېيھەرى شۇرۇشى ئىران بەھەرەمەندە، لە ھەمبەر بارگانىي كىيىشە كەلەكەبۈوهەكان چ رىڭە چارە و داھىنائىكى ھەيە؟ ئايلانىكەم دەتوانىت خۆراڭرىپىت و لە قورسایيان كەم بکاتەوە؟ يان ئەۋىش وەك سەرۆك كۆمەرانى پىشۇوت، لەوانە مەممۇد ئەممەدى نەزاد، دەكەۋىتە بەر رق و غەزبى دەسەلات و حکومەت و هەروەھا دەكەۋىتە بەر رەخنە و گازنەدى خەلک؟!